

Kontakt bladet

for hjem, skole
og erhverv
udsendt af Gladsaxe
kommunes skolevæsen
Nr. 30 . Maj 1971

Det frie gymnasium

Gitte Meyer, Ulla Christensen og Aarian Bentzon skriver her om deres skole.

Idégrundlaget bag Det frie Gymnasium er på ingen måde nyt. I og for sig er det blot en videreføring af de tendenser inden for pædagogikken, der har gjort sig stærkere og stærkere gældende herhjemme i tiden efter krigen. Tendenser der stort set kan karakteriseres ved at man sætter personlighedsudvikling i stedet for blot indlæring som skolens første mål.

Uden ellers at komme ind på detaljer i denne skoleform, er det værd at bemærke, at hvis den skal lykkes Folkeskolen, så hviler det meste af ansvaret herfor på lærerne. På den enkelte lærers psykologiske indsigt og vilje til at lede sig ind i barnets oplevelsesverden og på et loyalt og åbent samarbejde mellem lærerne. Noget anderledes forholder det sig når man vil gå et skridt videre og indføre de samme ideer på det gymnasiale trin. Her møder man ikke børn, men unge fra 16–20, og det ansvarsforhold man som voksen har over for børns færden og virke er ikke længere holdbart. De fleste unge er på det tidspunkt begyndt at leve deres eget liv og har gjort sig deres egne tanker om, hvad de vil med tilværelsen og samfundet. Bibeholder man den voksne som formynder, opnår man sjældent andet end en forlænget barnlighed, der sammen med en avanceret intellektuel uddannelse kan give nok så alvorlige modenhedsproblemer senere hen. Det synes os derfor naturligt at lade DfGs elever

selv møde samfundets krav i form af ministerielle bestemmelser og eksamenskrav, at lade dem selv tage ansvaret for hvordan de skulle opfyldes, og selv indrette det miljø, der skal være deres dagligdag i 3 år. Dette fungerer i praksis således, at skolemødet, hvor alle deltager på lige fod, er skolens højeste myndighed. Meget praktisk arbejde er henlagt til udvalg og tilrettelægnings af undervisningen diskuteres i klasserne.

Det frie Gymnasium har haft en ret hård start. Økonomisk har man indtil februar været et offer for likviditetskrisen, og lokalerne måtte en tid deles med Levisons fabrik. Istandsættelsen og indretningen af lokalerne har påhvilet elever og lærere i fællesskab. Når man dertil tager i betragtning, at man startede skoleåret helt uden normer og regler, således at enhver afgørelse havde principiel karakter, må man sige at antallet af opgaver har været overvældende. Vi har derfor i høj grad måttet bygge på den menneskelige utilstrækkelighed, har måttet tage beslutninger og løst problemer som vi bedst kunne, i erkendelse af at vi forhåbentlig senere fik tid til at gå til bunds i tingene. I denne proces har vi foreløbigt lært hinanden ret godt at kende.

Fag og timer

Der er ingen faggrene på Det Frie Gymnasium (f. eks. sproglige eller matematiske linier). Man vælger selv de fag, man vil have, dog efter visse regler. Kun de obligatoriske fag: dansk, historie,

Det frie gymnasium

fællestimer (som bruges til skolemøder) formning/musik/drama og i år engelsk og matematik er fælles for alle. Derudover findes der nogle tilvalgsfag. Det er alle de fag, der findes på et almindeligt gymnasium plus idehistorie, spansk og psykologi/sociologi. Alle disse fag giver points efter niveau og timeantal. Minimumskravet, for at en eksamen skal gælde for en studentereksamen, er 18 points. Der er dog visse begrænsninger for hvilke fagkombinationer, der er mulige. F. eks. skal tilvalget omfatte matematik, engelsk, eller samfundsfag til højeste niveau og mindst to skriftlige eksaminer. De frie fag, som ingen points giver, er filosofi, religion, gymnastik, formning/musik/drama og til næste år databehandling og film-mediekritik. For at et fag kan oprettes kræves det, at der er ti tilmeldte ved fagets begyndelse.

Her er to eksempler på outrerede tilvalg. Det ene er en sprogfanatiker, og det næste et eksempel på en, der interesserer sig enormt for matematik og fysik:

Fællestag	Timeantal		
	1. år	2. år	3. år
dansk	3	3	3
historie	2	3	3
biologi		3	
form./musik/drama	2	2	2
fællestimer	3	3	3
	10	14	12

1. Tilvalg

	Niveau	Timeantal	Points	skr.	eks.
Fællesfagernes timeantal i alt	10	14	12		
engelsk	3	5	4	5	x
matematik	1	5	0	0	2
tysk	2	3	4	4	x
spansk	x	4	3	4	4
russisk	x	4	3	4	4
samfundsfag	1	0	0	1	
psyk./soc.	x	2	2	2	2
idéhistorie	x	0	0	3	1
<i>Frie fag:</i>					
filosofi		2			
gymnastik		1			
	36	30	35	22	2 stk.

2. Tilvalg

	Niveau	Timeantal	Points	skr.	eks.
Fællesfagernes timeantal i alt	10	14	12		
engelsk	1	5	0	0	2
matematik	3	5	6	5	6
kemi	2	3	2	0	2
fysik	2	3	4	4	4
samfundsfag	2	0	3	3	2
psyk./soc.	x	2	2	2	2
	31	33	26	20	2 stk.

Den sproglige har altså 36 timer det første år, 30 det andet og 35 det tredje. Det er et ret højt

Det frie gymnasium

timeantal, og han har også 4 points mere end ministeriet kræver nemlig 22. Kravet om to skriftlige eksaminer er også opfyldt i begge tilfælde. Den matematiske interesserede har første år 31 timer, andet år 33 og det sidste 26. Hans pointsantal er 20.

Fælles for dem er, at de har over 18 points, hvad de fleste har her på skolen. I det nedenstående kan man se hvordan de er fordelt:

35 personer har 18 points
28 personer har 19 points
11 personer har 20 points
10 personer har 21 points
6 personer har 22 points
2 personer har derover.

Timernes forløb

Som på skolemøderne har alle indflydelse på timernes gang og indhold. Ud fra pensumkravene har vi snakket om, hvad vi havde mest lyst til at gå i gang med, og gået i gang med det. Nogle fag er selvfølgelig en undtagelse, som matematik og nye sprog, for der har vi ikke nok forhåndskundskab, til bare at kaste os ud i det. En væsentlig forskel fra andre skoler er, at lærerens rolle her ikke er den store manende bussemand, som sørger for at alle har læst og at alle afleverer opgaver til et bestemt tidspunkt. Nej – det er os selv, der må sørge for det. Læreren er ikke andet end en vejleder p. g. a. sin fagautoritet, og

selvfølgelig en god ven som de andre. Det lyder måske nok meget dejligt, for så kan man jo bare lade være med at lave noget. Det er der skam også nogen der gør, men det er blevet færre og færre. Grunden er den, at nu er det ikke længere læreren, der har ansvaret for, at vi lærer noget – det er os selv. Det er ikke længere læreren vi skal lyve for og give det udseende af, at vi lærer noget og kan en hel bunke – det er os selv. Og så er det nemmere virkelig at lære, end at lyve for sig selv. Ansvaret for, at vi får en eksamen engang, er altså vores eget. Her er til gengæld også større basis for at lære noget, netop fordi vi selv har indflydelse på timernes gang. Hvis undervisningen er kedelig, så må man sige til i stedet for at gå, og sammen prøve at gøre den mere interessant. Man behøver heller ikke være bange for at sige til, hvis det er noget, man ikke forstår, for så får man bare hjælp enten af læreren eller en anden. Hvis en lærer en dag er syg, er det ikke ensbetydende med, at vi jubler af fryd over ikke at skulle lave noget. Nej – så går vi i gang på egen hånd, hvad der for øvrigt tit sker, selv om læreren er der. For selv om læreren er lærer, behøver det ikke være ham, der underviser.

Det lyder nok idyllisk det hele, men vi har store problemer. Vi startede for sent, og er langt bagefter. Omstillingen til pludselig selv at have ansvaret, har også taget en del tid. For først var der tendens til at slappe af så meget som mulig,

og nyde at man ikke hele tiden havde en pisk over hovedet. Efterhånden gik det så op for den enkelte, at al denne frihed medførte et kolossalt ansvar, så det nok ville være klogt for en selv at lære noget. Dog kan det endnu hænde, at timerne ikke fungerer. Men det, vi har lært, er ikke lært ved tvang, men af egen fri vilje, og så sidder det måske bedre fast?

Skolemødet

Skolemøde. – Det ord siger ikke særlig meget, når man hører det for første gang, vel? Men altså, skolemødet er Det Frie Gymnasiums regering. Det er ikke en regering med valgte medlemmer, idet alle på skolen er med i regeringen, elever, lærere, rektor og sekretær, ialt 112 mennesker. Men er det da ikke svært for så mange mennesker at holde møde sammen? Jo, det er ligesom alt andet svært, indtil man lærer det. Det er især svært, fordi skolemødet fungerer uden ordstyrer.

Da vi startede skolen, var det faktisk slet ikke så svært at holde møde, der var nemlig næsten ingen, der turde sige noget, derfor blev tingene hurtigt afgjort af de få, som turde; dengang havde vi ikke bare et stort, tavst flertal, vi havde et kæmpestort tavst flertal. Men der gik et stykke tid, og folk fandt ud af, at her var det ikke farligt at sige sin mening. Man havde ret til det, og ikke nok med det, ens mening influerede også på afgørelserne. Tit og ofte havde man

på andre skoler prøvet at sige sin mening, for derefter at finde ud af, at ingen havde gidet bemærke det, en elevs mening var dér = O mening. Nu fandt de forskellige ud af, hvilken magt de havde, og denne erkendelsens tid har faktisk været skolemødets hårdeste periode indtil nu. Nok havde man erkendt sin magt og sin ret, men at ansvar og hensyntagen nødvendigvis *må* følge i hælene på magt og rettighed, ja, det var endnu ikke observeret. Alle sagde en hel masse, og ingen hørte nogetsomhelst. I denne periode havde vi en diskussion på 2 timer om, hvorvidt vi skulle have kukure, elektriske ure, eller slet ingen ure. Alle stod fast på deres, ingen ville bøje sig en tøddel – det var en farce med et kæmpestort, hylende flertal.

Skolemødet i dets nuværende form? Ja, som sagt før har vi ingen ordstyrer. Dengang i den vanskelige fase var der mange, som råbte på ordstyrer, men det blev aldrig til noget, og nu klarer vi os også udmærket uden. Vi taler een ad gangen, at høre efter, hvad de andre siger, og selv at fatte sig i korthed, er en ganske god idé, har vi fundet ud af. Nu er der også en eller anden, der tager referat hver gang. En eller anden, hvad er nu det for noget? Jo, det er rigtigt, når dagsordenen er blevet læst op, lyder råbet fra flere sider: „Hvem tager referat?“ Og så er der altså altid en eller anden, der gør det.

Hvilke sager behandler skolemødet? Svaret er meget enkelt, alle sager. Dagsordenen har som

regel en masse punkter. Der er meddelelser som f. eks.: Per (kemilæreren) kommer ikke i dag, nu må vi parkere cykler og knallerter på den anden side af skolen, eller Agnes (sekretær) fortæller, at nu har vi slet ingen penge mere. Så er der større ting som kontakt med forældre og kommunikation med de andre Frie Gymnasier (Norge og Sverige). Praktiske ting: madordningen, rengøringsordningen og f. eks. en henvendelse om, at vi nu snart kan få nogle billige madrasser til fællesrummet. Nogle brokker sig over rodet. – Alt dette er da til at finde ud af, men nu kommer vore største problemer: bedømmelse, elevoptagelse og fremmøde.

Det koster meget arbejde at finde ud af alle de ting, særlig når man tænker på, at vi så vidt som muligt ikke benytter afstemningsformen, men prøver at diskutere os frem til en løsning. Ud fra skolemødet er da også dannet en mængde arbejdsgrupper, som arbejder ud fra de direktiver, skolemødet har givet. Arbejdsgrupperne kan deles op i to slags. De, der beskæftiger sig med et bestemt område inden for skolen (faste udvalg): Informationsgruppen (herunder elevoptagelse og kommunikation udadtil), læreransættelsesgruppen, madgruppen og endelig „holde orden på opslagstavlernegruppen“. Andre udvalg løser en bestemt opgave og er så færdige, der er f. eks. en gruppe, der beskæftiger sig med at planlægge en „forældreuge“. En anden arbejder på et semestersystem (en ny un-

dervisningsform, vi har planer om), desuden er der $\frac{1}{2}$ års rapport gruppen, osv. osv. Når jeg skriver osv. skyldes det, at der på næsten hvert skolemøde er et eller andet, som kræver at blive gennemarbejdet, og efter diskussionen bliver der så dannet en gruppe til den specielle ting. Dannelsen af udvalg foregår efter lystprincippet, men da det har vist sig, at udvalgene ofte kommer til at bestå af gengangere, har vi snakket om at lave en turnusordning. Dette forslag skyldes to ting, vi er bange for pampervælde, og vi har indset nødvendigheden af at alle kommer med i det administrative arbejde.

På skemaet er der afsat 3 timer egentlig til skolemøde, men det er ikke altid nok. Ofte går det ud over de timer, der ligger efter skolemødet. Da vi skulle til at drøfte bedømmelse og fremmøde, var vi klare over, at det ville komme til at tage lang tid. Derfor blev det besluttet at vi efter juleferien skulle starte søndag den 3. jan., og så holde skolemøde hele den dag og den efterfølgende mandag. En gruppe blev dannet, og den udarbejdede en plan til hvordan disse dage kunne forløbe. Vi sad i smågrupper og diskuterede, og et par gange om dagen samledes vi til skolemøde – det blev meget frugtbart.

På hvilken måde har skolemødet på virket os? Hm, ja, – vi har fundet ud af, at vores mening betyder noget, og at det kan betale sig at argumentere. Desuden er vi ikke som så mange andre mennesker fremmedgjort fra den demokra-

tiske proces, – det er ikke noget med stive flipper, og mænd, der siger: „Jeg tilslutter mig sidste højtærede taler.“ Der er ikke noget som glider hen over hovedet på os. – Om onsdagen,

når klokken er halv et, og vi skal have skolemøde, er det en ganske naturlig ting for alle, at nu skal vi ind og bestemme, hvad der videre skal ske.

